LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 20/1974-75 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Landstinget med förslag till

1) landskapslag om resebyråer och

2) landskapslag angående ändring av 5 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland.

Landstinget har inbegärt lagutskottets utlåtande över ovannämnda framställning. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört lantrådet Alarik Häggblom och lagberedningssekreteraren Christer Jansson, vördsamt anföra följande:

Utskottet har behandlat framställningen och därvid konstaterat

1) att framställningen avser att reglementera resesbyråverksamheten

2) att även förmedling av inkvartering i fritidsbostäder skulle reglementeras;

3) att kodifieringen av dessa verksamheter föres samman i en lag;

4) att av tillståndssökande såväl fysisk person som juridisk person skulle krävas ställd säkerhet för verksamheten till visst belopp; samt

5) att lagförslaget byggts upp enligt samma linjer som riksförordningen den 9 juli 1968 om resebyråer (FFS 442/68).

Utskottet har underkastat förhållandena i landskapet på detta område en jämförande studie med motsvarande förhållanden i riket och i Sverige.

I riket och i Sverige har resebyråverksamheten reglerats i lagstiftningen. Enligt utskottets uppfattning har dock denna reglering mera tagit sikte på skydd för konsumenterna, d.v.s. resenärerna än gått ut på konkurrensbegränsande åtgärder. I riket har konsumentskyddet utformats genom krav på solvens hos sökanden såsom förutsättning för tillstånd att idka resebyrårörelse. Uppfyllelsen av solvenskravet granskas genom årlig verksamhets- och bokslutskontroll.

I Sverige föreligger genom lag från år 1972 ett preventivt ekonomiskt skydd i form av på förhand ställd resegaranti, vilken uttryckligen och även i ett konkursförfarande utgör säkerhet för resenärernas till utomnordiskt land utlägg och förluster med anledning av påbörjad eller inställd resa.

Med anledning härav och då tillräckliga skäl för en annan tolkning ej anförts i framställningen, har utskottet bedömt sina ovannämnda konstateranden på följande sätt:

1) Förmedling av inkvartering i fritidsbostäder gäller ej inkvartering i härbärgeringsrörelser, men att sistnämnda inkvartering torde inrymmas i begreppet idkande av resebyrårörelse och bleve därigenom reglementerad (se reksF 24 § 1 mom. 5).

2) Den i 5 § angivna säkerheten har ingen speciell förmånsrätt vid ett konkursförfarande.

3) Ovannämnda säkerhet kan främst anses vara avsedd att utgöra ekonomiskt skydd för de uthyrare av fritidsstugor vilka anlitar förmedlande resebyrå.

Utskottet har härvid konstaterat följande:

De resenärer, som genom härvarande resebyråers förmedling reser utomlands, torde i förhållande till de inresande vara tämligen få till antalet. Veterligen har ej resenärer till utlandet råkat i svårigheter på grund av sagda researrangörers insolvens. Däremot har i landskapet verkande förmedlare av inkvartering i fritidsbostäder råkat i sådana trångmål eller annars skött verksamheten på ett sådant sätt, att uppenbar risk föreligger att stuguthyrare och måhända också uthyrare av privat- och hotellrum kommer att få lida ekonomisk förlust eller få vidkännas andra obehag.

Åtgärder för att skydda såväl konsumenterna av resebyråernas tjänster som dem vilka ställer nyttigheter till dessa konsumenters förfogande via resebyråer, är enligt utskottets mening motiverade på villkor att det ekonomiska skyddet göres verksamt. För stuguthyrarnas vidkommande är utskottet medvetet om samhällets särskilda ansvar bland annat därför att landskapslånemedel anlitas till främjande av fritidsbebyggelse för uthyrning.

Med hänvisning till det anförda och i överensstämmelse med förhållandena i riket, är utskottet ense med landskapsstyrelsen därom, att resebyråverksamheten inbegripet förmedling av inkvartering i fritidsbostäder bör reglementeras. Detta innebär att närinsutövningen blir beroende av tillstånd samt att villkor och begränsningar i administrativ väg i samband med tillståndsbeviljning kan meddelas.

Vid tillståndsbeviljningen prövas såväl ansökans laglighet som ändamålsenlighet enligt förvaltningsrättslig bedömning. Ekonomiska förutsättningar för ett framgångsrikt drivande av den tillärnade näringen kan härvid uppställas såsom ett legalt krav.

Utskottet har särskilt behandlat framställningens förslag till reglering av denna fråga.

Landskapsstyrelsen föreslår, att säkerhet skall ställas till visst, ej 100.000 mark understigande,belopp innan ansökt tillstånd kan beviljas.

Utskottet har ej ansett sig kunna omfatta förslaget. Dels kunde en dylik säkerhet vara överflödig för i övrigt solventa sökanden såsom ifråga om landskapet eller staten (riksF 6 § 1 mom.), dels finns inga garantier för att de verkligt lidande vid ett konkursförfarande i en resebyrå skall få utdelning ur den ställda säkerheten. Därtill leder det föreslagna garantisystemet in i rättslägen som faller under privaträtten vari landstinget ej äger lagstifta.

I ett konkursförfarande skulle den ställda säkerheten dragas in i konkursmassan och däri ingå såsom en tillgång. Den bank eller det försäkringsbolag som ställt säkerheten skulle tvivelsutan ha skaffat sig till separation berättigande säkerhet för den ställda garantin. För konkursen i övriga länder

gällande konkursstadga och förmånsrättsförordning till efterrättelse. Dessa rikets lagstiftningsbehörighet förbehållna författningar föreskriver sådant förfarande och sådan prioritetsordning, att fordringar av nu ifrågavarande slag ej alls har någon prioritet. Det kan ej heller anses otänkbart att den s.tällda säkerheten åtgår till att täcka kostnaderna för konkursförfarandet, löne- och skatteskulder samt övriga därefter förmånsberättigade fordringar, medan ovannämnda separatister låter realisera borgen för den utgivna garantin. Det verkliga ändamålet med den föreslagna säkerheten skulle härigenom förfelas.

Utskottet har därför inom ramen för landstingets lagstiftningsbehörighet beslutat föreslå en sådan ändring i lagförslaget att systemet med säkerhet utgår (5 §). I ställer föreslår utskottet att kravet på konstaterad solvens blir intaget i lagen såsom förutsättning för beviljande av tillstånd att idka resebyrårörelse. Samma krav skulle gälla både enskild person och sammanslutning. Ytterligare konkurrensbegränsning genom behovsprövning anser utskottet ej längre motiverad.

Härigenom ges möjlighet till prövning av de ekonomiska förutsättningarna från fall till fall samtidigt som landskapsstyrelsen kontinuerligt kan följa upp vederbörandes solvens genom den årliga verksamhets- och bokslutskontrollen. I förekommande fall kan landskapsstyrelsen därtill såsom villkor i administrativ väg meddela särskilda krav och förutsättningar för uppföljning av solvenskravet.

Med anledning härav föreslår utskottet att 5 § i lagförslaget utgår samt att b.estämmelser angående solvens införes i 3 och 4 §§. Paragrafnumreringen från och med 5 § ändras härigenom.

Utskottet har slutligen företagit ett flertal redaktionella ändringar och rättat språkfel samt ändrat lagens rubrik.

Detaljmotivering.

Rubriken. Emedan lagen är avsedd att reglera resebyråverksamheten och i 2 § ingår definition av begreppet "resebyrårörelse", föreslår utskottet att lagens rubrik ges en mera rättvisande lydelse.

2 §. I syfte att förhindra sammanblandning med andra slag av förmedling och för att klarlägga omfattningen av idkandet av resebyrårörelse, föreslår utskottet sådant uttryckligt förtydligande, att beträffande fritidsbostäder, fråga är om inkvartering i dessa. På grund härav föreslås även ändring i framställningens andra lagförslag.

3 §. Såsom av den allmänna motiveirngen framgått inarbetas kravet på solvens i paragrafen.

4 §. Förutom införande av solvenskrav för sammanslutningar, föreslår utskottet en med 3 § överensstämmande omdisponering av paragrafen.

5 § (6 §) 1 mom. Då idkande av resebyrårörelse reglementeras anser utskottet ytterligare konkurrensbegränsande behovsprövning vara överflödig.

2 mom. I och med reglementering finner utskottet det ändamålsenligt att auktorisering av benämningen resebyrå införes. Momentet är nytt.

3 mom. Ett förtydligande föreslås (Tidgare 2 mom.).

6 och 7 §§. (7 och 8 §§).Utskottet har infört språkliga korrigeringar enligt laggranskningsnämndens förslag.

8 §. (9 §). Med hänvisning till den allmänna motiveringen angående årlig kontroll, föreslår utskottet att en tidsgräns införes emedan redovisningsperioden ej behöver sammanfalla med kalenderåret.

10 §.(11 §). Utskottet föreslår att rörelseidkare ovillkorligen skall beredas tillfälle att bli hörd innan åtgärder vidtages mot hans näring enligt allmänt vedertagen princip.

14,15,16,17 och 19 §§.(15,16,17,18 och 20 §§). Utskottet föreslår att nödiga s pråkliga och tekniska korrigeringar företages.

Det andra lagförslaget. I enlighet med vad som anförts i specialmotiveringen för första lagförslagets 2 § torde definitionen av resebyrårörelse trygga klar tolkning av omfattningen av sådan verksamhet, varför utskottet föreslår uteslutning av det diffusa begreppet "förmedling av fritidsbostäder".

Såsom redan anförts omfattar dock utskottet att näringen ifråga reglementeras.

Hänvisande till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i framställningen ingående första lagförslaget med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g

om resebyrårörelse.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 §.

Idkande av resebyrårörelse är tillåtet endast med tillstånd av landskapsstyrelsen och med iakttagande av stadgandena i denna lag.

2 §.

Såsom idkande av resebyrårörelse anses enligt denna lag anordnande, försäljning och förmedling av resor och tjänster i samband därmed samt förmedling av inkvartering i fritidsbostäder, då verksamheten sker (utesl) i förvärvssyfte.

3 §.

För att idka resebyråverksamhet fordras av enskild person att denne,

1) äger rätt att idka näring i landskapet;

2) fyllt 25 år;

3) råder över sig själv och sin egendom;

4) är solvent; samt

5) äger tillräcklig branschkännedom.

4 §.

För att idka resebyråverksamhet fordras av sammanslutning att:

1) sammanslutningen äger rätt att idka näring i landskapet;

2) sammanslutningen är solvent;

3) sammanslutningens samtliga personliga ansvariga bolagsmän och dess verkställande direktör eller med denna jämförbar person, samt i förekommande fall, dess samtliga styrelseledamöter råder över sig själva och sin egendom; samt

4) rörelsen bedrivs under ledning av en av landskapsstyrelsen godkänd ansvarig föreståndare, som uppfyller i 3 § stadgade fordringar.

5 §. (6 §).

Finner landskapsstyrelsen på basen av ansökan och införskaffad utredning att sökanden uppfyller i denna lag ställda förutsättningar, (utesl.) bör sökanden beviljas tillstånd att idka resebyrårörelse.

Benämningen resebyrå får användas endast av den som beviljats tillstånd att idka sådan näring.

Landskapsstyrelsen för register över enligt denna lag beviljade näringstillstånd.

6 §. (7 §.)

Den som erhållit tillstånd att idka resebyrårörelse skall, innan verksamheten inledes, göra i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland (11/57) stadgad näringsanmälan. Angående anmälan till handelsregistret gäller vad därom är särskilt stadgat.

7 §. (8 §)

Inleder den som erhållit tillstånd att idka resebyrårörelse ej verksamheten inom sex månader sedan tillståndet beviljats, har detta förfallit om ej landskapsstyrelsen på ansökan som gjorts inom sagda tid förlängt tidsfristen.

8 §. (9 §)

Idkare av resebyrårörelse skall årligen före den 1 april till landskapsstyrelsen ingiva berättelse över sin verksamhet för föregående kalenderår innehållande för övervakningen erforderliga uppgifter. Till berättelsen skall fogas bokslutsbalanser.

Idkare av resebyrårörelse är även skyldig att till landskapsstyrelsen lämna begärda tilläggsuppgifter samt statistik och andra utredningar rörande verksamheten.

Av de för resebyrårörelse utsedda revisorerna bör minst en vara av Centralhandelskammaren godkänd revisor (CGR) eller godkänd räkenskapsman (GRM). Till den berättelse som årligen avgives till landskapsstyrelsen skall fogas (utesl.) revisionsberättelse.

9 § (10 §)

Likamed framställningens förslag 10 §.

10 § (11 §)

Har landskapsstyrelsen, efter att näringsidkaren beretts tillfälle att avgiva förklaring, funnit att i registret införd resebyrårörelse upphört med sin verksamhet, skall rörelsen anföras ur det i 5 § 3 mom. avsedda registret. Om åtgärden skall vederbörande näringsidkare underrättas.

11 § (12 §)

Likamed framställningens förslag (12 §).

12 § (13 §)

Likamed framställningens förslag (13 §).

13 § (14 §).

Försättes sammanslutning som bedriver resebyrårörelse i konkurs skall i tillämpliga delar bestämmelserna i 12 § iakttagas.

14 §. (15 §)

Avlider ansvarig föreståndare för sammanslutnings resebyrårörelse, försättes han i konkurs eller lämnar han sin befattning eller blir han eljest varaktigt förhindrad att handhava den, skall ansökan om godkännande av ny ansvarig föreståndare inlämnas till landskapsstyrelsen inom tre månader.

15 §. (16 §)

Har enskild näringsidkare eller ansvarig föreståndare för sammanslutnings resebyrårörelse försummat att iakttaga stadganden eller bestämmelser som gäller för resebyråbranschen, har missbruk ägt rum i verksamheten eller har denna bedrivits i strid med god affärssed i branschen, kan landskapsstyrelsen tilldela vederbörande varning eller för viss tid förbjuda bedrivandet av rörelsen.

Är försummelse eller missbruk av allvarlig art eller fortgår eller upprepas de oaktat ovannämnda åtgärder vidtagits, kan landskapsstyrelsen återkalla näringstillståndet eller godkännandet av ansvarig föreståndare. Detsamma gäller för de fall att näringsidkare eller ansvarig föreståndare på annat sätt visat sig var olämplig för sin befattning eller om rörelsens verksamhet avbrutits för längre tid än tre månader. Innan beslut (utesl.) fattas skall vederbörande beredas tillfälle att avgiva förklaring.

16 § (17 §)

Den som idkar resebyrårörelse utan tillstånd eller på annat sätt överträder bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser (utesl.) straffes med böter om ej strängare straff för brottet annorstädes är stadgat.

17 § (18 §)

I landskapsstyrelsens beslut, varigenom varning tilldelats, får ändring ej sökas. Över annat beslut av landskapsstyrelsen får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet. Besvär över landskapsstyrelsens med stöd av 11 eller 15 §§ meddelat beslut utgör ej hinder för verkställighet av beslutet.

18 § (19 §)

Domstol skall om utslag som avses i 16 och 17 §§ göra anmälan till landskapsstyrelsen.

19 § (20 §)

Bestämmelserna i denna lag gäller ej:

1) trafikidkare som säljer eller förmedlar tjänster i fråga om det slag av trafik som de bedriver eller som omedelbart ansluter sig därtill;

2) ombud för trafikidkare som säljer eller förmedlar resebiljetter i fråga om visst slag av trafik;

3) anordnande av rundturer som varar högst ett dygn;

4) uthyrning av trafikmedel; ej heller

5) handlednings- och informationsverksamhet inom turistbranschen.

20 § (21 §)

Likamed framställningens förslag 21 §.

21 § (22 §)

Likamed framställningens förslag 22 §.

22 § (23 §)

Likamed framställningens förslag 23 §.

23 § (24 §)

Likamed framställningens förslag 24 §.

Därefter får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i framställningen ingående andra lagförslaget sålydande:

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 5 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland.

I enlighet med Landstingets beslut fogas till 5 § landskapslagen den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland (11/57) en ny 24 punkt som följer:

5 §.

Nedannämda näringar äro underkastade de villkor och bestämmelser, som äro eller framdeles varda meddelade i särskilda lagar och författningar, nämligen

– – – – – – – – – – – – –, samt–

24) resebyrårörelse (utesl.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

Mariehamn, den 14 april 1975.

På lagutskottets vägnar:

Olof Salmén
ordförande

Gunnar Jansson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Salmén, viceordföranden Sundblom samt ledamöterna Dahlman, Olof Jansson och Bengtz.